

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Je student soukromé vysoké školy spotřebitel?

Dle § 419 občanského zákoníku je spotřebitelem každý člověk, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jinak jedná. Dle § 420 občanského zákoníku kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele.

Pro účely ochrany spotřebitele se za podnikatele považuje také každá osoba, která uzavírá smlouvy související s vlastní obchodní, výrobní nebo obdobnou činností či při samostatném výkonu svého povolání, popřípadě osoba, která jedná jménem nebo na účet podnikatele. Dle § 421 občanského zákoníku se za podnikatele považuje osoba zapsaná v obchodním rejstříku. Dále je stanoveno, že se má za to, že podnikatelem je osoba, která má k podnikání živnostenské nebo jiné oprávnění podle jiného zákona. Lze vzhledem k těmto pravidlům usoudit, že soukromá vysoká škola je podnikatelem a její student spotřebitelem?

Úvod

Pakliže by byla aplikována výše uvedená pravidla doslovně, je zjevné, že soukromá vysoká škola bude ve většině případů podnikatelem a student spotřebitelem. Většina soukromých vysokých škol totiž vykonává výdělečnou činnosti samostatně a na vlastní účet a odpovědnost se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku. Soukromé vysoké školy navíc poskytují své služby často prostřednictvím akciových společností nebo společností s ručením omezeným, a jsou tedy zapsány v obchodním rejstříku.

Soudní judikatura

Otázka postavení studenta vysoké školy jako spotřebitele se objevuje i v judikatuře Soudního dvora EU, kdy např. v daňové otázce související s náklady na studium Soudní dvůr uvedl: „...vzdělávání poskytované vzdělávacími institucemi financovanými z podstatné části ze soukromých prostředků – žáci a jejich rodiči – představuje službu ve smyslu unijního práva, jelikož instituce sledují cíl, který spočívá v nabízení služeb za úplatu.“^[1] V jiném případě Soudní dvůr EU posoudil případ smlouvy o splácení školného jako spotřebitelskou smlouvu.^[2] Dosavadní judikatura Soudního dvora EU se však této otázky dotkla vždy nepřímo, kdy ještě nebyl rozhodován případ, kdy by se student jako spotřebitel domáhal svých spotřebitelských práv ve vztahu ke smlouvě o studiu.

Nejvyšší soud v případě soukromé základní školy zřízené ve formě společnosti s ručením omezeným uvedl: „K rozhodujícím skutečnostem, které nelze při právním hodnocení smlouvy pominout, patří to, že vzdělávání poskytované právníckými osobami, předmětem jejichž činnosti je také poskytování vzdělávání nebo školských služeb, je veřejnou službou ve smyslu § 2 odst. 3 zákona č. [561/2004 Sb.](#) Dalším kritériem je způsob financování právnícké osoby (žalobkyně), která je součástí veřejného vzdělávacího systému, tj. zcela nebo hlavně z veřejných prostředků, popř. s nařízeným způsobem nakládání se ziskem na vzdělávání a školské služby. Zdůraznit je třeba i naléhavost státního zájmu na

úrovni základního vzdělání, které je povinné pro každého; zde platí zásada, že čím níže v rámci vzdělávacího systému jdeme, tím více má vzdělání neziskovou a skutečně sociální povahu.“^[3] Dle Nejvyššího soudu je tedy nutno zvažovat povahu poskytované služby, a dále finanční stránku – a to způsob financování vysoké školy a nakládání s jejím ziskem.

Výše uvedený rozsudek Nejvyššího soudu však poskytuje jen obecná vodítka k tomu, jak dospět k závěru, zda je daná vysoká škola podnikatelem.

V jednom z rozhodnutí postupoval Městský soud v Praze v souladu s rozsudkem Nejvyššího soudu a dovodil: „Nutnost pečlivě se zabývat způsobem financování žalobce a jeho nakládání se ziskem pak plyne i z toho, že v tomto případě jde o vzdělávání na úrovni vysoké školy, dle Nejvyšším soudem zmíněné zásady „čím níže v rámci vzdělávacího systému jdeme, tím více má vzdělání neziskovou a skutečně sociální povahu“ tedy platí i opačně, že u vysoké školy nelze presumovat neziskovou a sociální povahu vzdělávání tak, jak je to dle Nejvyššího soudu možné u školy základní.“^[4]

Jiný senát Městského soudu v Praze však v jiném případě soukromé vysoké školy provozované formou akciové společnosti zastal zcela jiný výklad: „V souladu s konstantní judikaturou (33 Cdo 4532/2014, I. ÚS 523/07, I. ÚS728/10) nevystupuje soukromá vysoká škola jako „dodavatel služeb“, nejedná se výlučně o podnikatele, který by soustavně prováděl samostatnou činnost vlastním jménem a na svoji odpovědnost za účelem dosažení zisku; z povahy vysoké školy vyplývá, že tato zabezpečuje přístup k vysokoškolskému vzdělání a získání vysokoškolské kvalifikace v akreditovaných studijních oborech a specializacích, stejně tak činí i soukromá vysoká škola, jako „nedílný článek nejvyššího stupně české vzdělávací soustavy.“^[5]

Další senát Městského soudu v Praze v otázce soukromé vysoké školy provozované formou akciové společnosti se opět přiklonil k výkladu Nejvyššího soudu, kdy uvedl: „Pokud bude učiněn závěr, že je žalobkyně financována z veřejných prostředků a zisk je vynakládán na vzdělávání a školské služby, nelze učinit závěr o spotřebitelském charakteru smlouvy o studiu. Žalobkyni by tak vznikl nárok na školné v sjednané cenové úrovni. Pokud je však financována z převážné části studenty a zisk z převážné části využívá jinak, než k poskytování veřejné služby, bude nutné posoudit smlouvu o studiu jako smlouvu spotřebitelskou, včetně možnosti odstoupení.“^[6] Ve věci stejné vysoké školy však jiný senát Městského soudu zastal opačný názor, kdy smlouvu o studiu neposoudil jako smlouvu spotřebitelskou, a neměl o tom větší pochybnosti.^[7]

Vzhledem k výše uvedenému je zřejmé, že soudní judikatura se doposud neshodla na tom, za jakých okolností je student soukromé vysoké školy spotřebitelem.

Autor článku s výše uvedenou judikaturou zásadně nesouhlasí. Není možné posuzovat, na co soukromá vysoká škola vynakládá finance a kde je získává pro určení, zda je student spotřebitelem. Tyto skutečnosti se totiž mohou časem měnit – není možné připustit, aby student stejné vysoké školy jednou spotřebitelem byl a po čase zase nikoliv. Rovněž se jedná o otázky účetní a poměrně složité, které nemůže student z veřejně dostupných údajů vůbec posoudit.

Dále skutečnost, že soukromá vysoká škola je z valné většiny financována z veřejných prostředků, a že 100 % zisku reinvestuje do dalšího rozvoje, neznamená, že není založena za účelem zisku a že jejím cílem je pouze poskytování veřejné služby vzdělávání. Tento obchodní model totiž využívají i jiné, za účelem dosažení zisku založené korporace, které jsou zpočátku dotované a rychle rostoucí (typicky se bude jednat např. o společnost podnikající v oblasti výroby solárních panelů).

Dle autora by bylo na místě přiznat status podnikatele všem soukromým vysokým školám, s výjimkou neziskových organizací založených ve formě spolku, nadace, nadačního fondu, ústavu nebo družstva. Jiný postup je složitý, místy nelogický a netransparentní.

Výše uvedenou (českou) judikaturu však může zásadně změnit případný budoucí výklad Soudního dvora EU. Z rozsudků Soudního dvora EU, které se okrajově dotýkaly otázky studenta jako spotřebitele, lze odhadovat, že Soudní dvůr EU by postavení studenta jakožto spotřebitele vykládal extenzivně.

Důsledky postavení spotřebitele

Otázka, zda je student soukromé vysoké školy spotřebitelem, není otázkou akademickou, ale má poněkud závažné důsledky pro právní vztah studenta a vysoké školy.

Závažnost důsledků umocňuje i skutečnost, že pokud vysoká škola nebude považovat studenta za spotřebitele, nejspíše nebude mít nastavený proces přijímacího řízení tak, aby vyhověla veškerým požadavkům kladeným podnikatelům při jednání ve vztahu ke spotřebiteli.

Lze se domnívat, že mnohdy bude absentovat soulad s požadavkem jasného a srozumitelného sdělení vůči spotřebiteli, spolu s uvedením veškerých požadovaných informací dle § 1811 OZ.

Pro vysokou školu bude však nejproblematictější otázka odstoupení. Pokud bude totiž smlouva o studiu uzavřena dálkovým způsobem, měl by spotřebitel nárok na odstoupení do 14 dnů od uzavření smlouvy, a to dle § 1829 odst. 1 OZ. Nicméně pokud spotřebitel nebude o právu na odstoupení poučen, tak bude mít právo na odstoupení od smlouvy ve lhůtě jednoho roku ode dne uzavření smlouvy dle § 1829 odst. 4 OZ. Lze se domnívat, že většina soukromých vysokých škol nepoučuje své studenty o možnosti odstoupit od smlouvy o studiu do 14 dnů od jejího uzavření.

Může se tedy jednoduše stát, že student zaplatí školné za celý akademický rok, ale po měsíci studia zjistí, že mu výuka nevyhovuje, tak odstoupí od smlouvy od studiu - a bude požadovat zaplacené školné zpět.

Závěr

Odpověď na otázku, zda je student soukromé vysoké školy spotřebitelem, není jednoznačná. Z judikturních závěrů lze navíc dovodit, že student má velmi omezené možnosti zjistit, zda je spotřebitelem či nikoliv.

Práva studenta, který je spotřebitelem, jsou však značná - a o to více, když vysoká škola s touto možností nepočítá.

Lze však očekávat, že soudní judikatura se bude ohledně dané otázky vyvíjet, kdy není ani vyloučeno, že dosavadní judikatura nebude nečekaně překonána Soudním dvorem EU.

Mgr. Tomáš Kubíček,
advokát

[Plavec & Partners, advokátní kancelář s.r.o.](#)

Na Zábřadlí 1, 110 00 Praha 1

Tel. : +420 739 348 665

Email: ak@ppak.cz

[1] Rozsudek Soudního dvora EU C-76/05, ve věci Herbert Schwarz, Marga Gootjes-Schwarz proti Finanzamt Bergisch Gladbach

[2] Ve věci C-147/16. v řízení Karel de Grote - Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen VZW proti Susan Romy Jozef Kuijpers,

[3] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 10. 2019, sp. zn. 33 Cdo 3805/2018

[4] Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 21. 4. 2022, č. j. 70 Co 96/2022 - 141

[5] Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 3. 11. 2021, č. j. 23 Co 293/2021- 89

[6] Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 15. 12. 2022, č. j. 19 Co 353/2022- 191

[7] Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 25. 2. 2021, č. j. 25 Co 1/2021-185

Další články:

- [Nové limity opatrovnického rozhodování v judikatuře ESLP a Ústavního soudu](#)
- [Mimosmluvní odměna při společném zastupování více osob](#)
- [Nepřiznané koalice](#)
- [Společnost s podíly 50:50 – právní rizika patových situací a jejich smluvní řešení](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 34: Jednání za společnost – prokura](#)
- [Jak nastavit smlouvy s dodavatelem podle nové právní úpravy kybernetické bezpečnosti?](#)
- [Vada koupené věci – kdy zjištěné nedostatky zakládají kupujícímu práva z vadného plnění a kdy nikoliv?](#)
- [Smluvní autonomie vs. ochrana slabší strany v moderním kontrakčním právu](#)
- [Reklamáce vad stavby](#)
- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Oceňování nemovitosti a přiměřená náhrada při zrušení spoluvlastnictví](#)